

Leverans samverkan

Dokumentet innehåller samtliga delleveranser från arbetsgruppen samverkan i projektet Livslångt lärande vid Uppsala universitet 2021.

Innehåll

- Syn på livslångt lärande vid universitets olika vetenskapsområden och gemensamt arbetssätt sid 1
- Definition och budskap sid 3
- Intern samverkan sid 5

Syn på livslångt lärande vid universitets olika vetenskapsområden och ett gemensamt arbetssätt

En viktig del i det övergripande projektets slutrapport är att beskriva olikheterna mellan universitets vetenskapsområden och vad vi kan lära oss av varandra. Här är en utmaning som bör gå att vända till en styrka.

Humsam arbetar bredare och ofta utifrån fristående kurs, ser att livslångt lärande redan genomsyrar verksamheten. De har mkt av innehållet men saknar hur man når till andra studentgrupper än traditionella studenter.

Vetenskapsområdet för samhällsvetenskap och humaniora har en lång tradition av livslångt lärande, med ett brett utbud av fristående kurser som kan läsas som del av ett program eller vid sidan om andra studier. En betydande andel kurser riktar sig specifikt mot redan yrkesverksamma och kan läsas som kompetensutveckling för exempelvis lärare, jurister, psykologer, sociologer, präster och anställda inom kultursektorn. Vad gäller en framtida satsning på livslångt lärande är därför utmaningen för HumSam inte främst att ta fram nya, relevanta kurser, utan om att tillgängliggöra de kurser vi har idag för en bredare målgrupp. Detta kan exempelvis göras genom att kurserna delas in i kortare block som kan läsas separat, genom att kurserna ges på deltid eller utanför kontorstid, eller genom att de erbjuds som distansutbildning. Vetenskapsområdet håller i dagsläget även på att undersöka hur man kan nå andra studentgrupper än de ”traditionella studenter” som i dag utgör lejonparten av deltagarna på kurser vid området.

Medfarm jobbar tätt med sina avnämare, särskilt inom vården och har ett brett kursutbud som de kan klassa som LLL. Deras målgrupp får ofta kompetensutveckling inkluderat i sin tjänst.

Vetenskapsområdet för medicin och farmaci utbud av kurser inom livslångt lärande präglas av en specialisering inom hälso- och sjukvård samt farmaci med ett nära samarbete och förankring hos regioner, kommuner, myndigheter och apotek. Farmaceutiska fakulteten har dessutom ett mycket aktivt alumnätverk. Många fristående kurser och andra aktiviteter som finns kan även nyttjas som kompetensutveckling för forskare och anställda inom Life Science-sektorn för läkemedel och medicinteknik. Medfarms kursutbud bör dock tillgängliggöras bättre för yrkesverksamma, bland annat genom att i ökad utsträckning erbjuda kurser på deltid, kvällstid, blandat på campus och digitalt, digitalt samt som MOOC.

Det framtida livslånga lärandet kan komma att ytterligare fokusera på precisionsmedicin, datadriven läkemedelsutveckling och användning, läkemedel och miljö, ledarskap inom hälso- och sjukvård, e-hälsa men även specialiseringskurser inom modern farmaci, vård, medicin och omsorg.

Teknat är fokuserade på att skapa något nytt som vi inte redan har. Grundidén är att det i verksamheten och befintligt kursutbud finns intressanta kurser men att de inte alltid är anpassade och tillgängliggjorda för denna nya målgrupp.

Vetenskapsområdet för teknik och naturvetenskap är fokuserade på att skapa och utveckla något nytt kring livslångt lärande då det är något som tidigare saknats i stora delar. Grundidén är att hitta ramar för verksamheten och att skapa ett kursutbud som är intressant och tillgängligt för den nya målgruppen yrkesverksamma. Vetenskapsområdet arbetar i projektform parallellt med LLL-UU för att hitta ett arbetssätt och anpassning för att tillgängliggöra kurser för den nya målgruppen yrkesverksamma.

USP: Att få med kopplingen av utbildning och spetskompetens samtidigt som man kan utnyttja att UU är ett brett universitet med möjligheter för ämnesöverskridande utbildning och tvärvetenskap.

Uppdragsutbildning är ett viktigt spår i universitetets utbud och arbete med livslångt lärande. De bör få ett bredare uppdrag och även fungera som stöd för organisationen kring annan kompetensutvecklande utbildning än uppdragsutbildning.

Gemensamt arbetssätt

- Att ta fram förslag till universitetsövergripande arbetssätt för livslångt lärande, t.ex. genom gränsöverskridande temaområden som AI, mänskliga rättigheter, hållbarhet, elektrifiering osv – Höstterminen 2021 (Från projektplan)

Som framgår i texterna ovan så är utgångsläget för respektive vetenskapsområde relativt olika och det blir svårt att ha en helt likformad syn på LLL. Rent tematiskt finns dock inom de olika vetenskapsområdena säkert teman där en gemensam tråd skulle kunna gagna tex teman som digitalisering eller hållbarhet över alla ämnesområden.

Tema ledarskapsutbildning – här har vi ett brett utbud inom olika branscher – kan vi göra moduler med bredare inledning som sedan blir alltmer branschspecifikt. Kan vi skapa kurser som är möten mellan olika branscher som kan lära av varandra - Utnyttja att vi är ett brett universitet. Kanske ingenting man vill ha poäng för utan det är att deltagandet och nätverkandet i sig som är själva poängen. Finns tidigare arbete med liknande koncept för lärare som blivit mkt populärt.

Pågående initiativ

Projektet finansierar en pilotsatsning för hur uppdragsutbildningen kan bli mer involverad i universitetets ordinarie utbildning och då med fokus på att skapa utbildning för yrkesverksamma. Tillsammans med det universitetets strategiska partnerskap tillsammans med NCC genomförs en seminarieriserie på temat återbruk i byggbranschen. Lärare och forskare från flera vetenskapsområden

är med och förhoppningen är att det här konceptet kan vidgas och arbeta utifrån flera teman. Bilaga 3.

Ett annat intressant initiativ är Transformers - Leadership for transformative change. Finansiärerna Sida, Vinnova och Svenska Institutet har en gemensam utlysning kring ett globalt ledarskapsprogram och hur man kan arbeta med samhällsomställning för en hållbar framtid. UU erbjuder att göra detta tillsammans med KI, SLU, WWF, SKR och Business Sweden. Klas Palm, UUSI är samordnare och med ett starkt stöd från uppdragsutbildningen har de blivit ett av tre lärosäten som gått vidare till steg 2. Om UU får uppdraget innebär det ett program för lärande på 30 miljoner fördelade på 5 år.

Det är också intressant att följa förslagen kring digitaliseringslyft och hållbarhetslyft som framkommit vid vetenskapsområdet för teknik och naturvetenskaps samarbete med STUNS och som nu tagits vidare av institutionen för samhällsbyggnad och industriell teknik. Det handlar om utveckling av utbildning som kan leda till både fristående kurser och mer skraddarsydd uppdragsutbildning.

Finansiering

Projektet vill också föreslå att genomföra en intern utlysning av medel för att skapa kurser riktade mot yrkesverksamma, förslagsvis från liknande upplägg man har haft med utlysning för tvärvetenskapliga kurser .

Definition och budskap

Uppsala universitet definierar livslångt lärande som utbildning som ska stärka och öka den yrkesverksamma individens kompetens och anställningsbarhet samt stärka Sveriges konkurrenskraft.

Målgruppen för kurser inom livslångt lärande är individer som redan har en akademisk grundutbildning. Uppsala universitets egna alumner är här en nyckelgrupp.

Universitetet erbjuder tre typer av livslångt lärande:

- **Fort- och vidareutbildning/kompetensutveckling:** individens/arbetstagarens behov att utbilda sig för ökad kompetens och utveckling inom samma yrke- eller yrkesområde och för att kunna utföra nya arbetsuppgifter hos arbetsgivaren.
- **Karriärväxling/omställning:** individens behov av att byta karriär.
- **Bildning:** individens behov av att utbilda sig för personlig utveckling.

Formerna för livslångt lärande kan variera:

- Uppdragsutbildning och beställd utbildning
- Fristående kurs (distans-, halv-, hel-, kvartsfart, kvällstid)
- Utbildningsprogram på grund- eller avancerad nivå
- Öppen nätbaserad utbildning (Moocs)

Utbildning för livslångt lärande ingår i universitetets basuppdrag genom tydligare skrivning i högskolelagen från och med den 1 juli 2021. Förändringar i samhället t ex digitalisering, elektrifiering, och klimatförändringar ställer nya krav på kunskap hos både individer och organisationer. Covid-19 pandemin har också uppmärksammat behovet av att kunna erbjuda utbildning för yrkesverksamma.

Arbetet med livslångt lärande tar precis som universitet sin utgångspunkt i universitetets mål och strategier för Uppsala universitet. Många av de generella skrivningarna omfattar livslångt lärande,

exempelvis *”utbildning och forskning av högsta kvalitet och relevans”, ”investering i utbildning och forskning bidrar till en bättre värld”.*

På några ställen omnämns livslångt lärande specifikt:

”Utbildningsutbudet ska vara varierat och flexibelt så att det stimulerar skräddarsydda examina med unika ämneskombinationer och det livslånga lärandet.”

”Programutbud och kursinnehåll utvecklas i dialog med alumner och företrädare för arbetslivet och bidrar till ett livslångt lärande.”

Mål och strategier påminner om universitetets uppdrag att all utbildning ska leda till att studenter tar ansvar för sitt eget lärande genom hela livet och genom sin grundutbildning får förutsättningar för att ständigt lära nytt:

”Den som genomgår en utbildning vid Uppsala universitet tillägnar sig kunskaper, färdigheter och förhållningssätt för att vara med och leda samhällets framtida utveckling och förnyelse samt för ett fortsatt livslångt lärande.

Uppsala universitet har alltid haft ett utbildningsutbud som riktar sig till redan yrkesverksamma. Det gäller särskilt inom områdena medicin och utbildningsvetenskap. Det har dels handlat om uppdragsutbildning men även fristående kurs samt påbyggnads- och specialistutbildningar. Universitetets breda utbud av fristående kurser och program har dessutom alltid varit öppet för personer som önskat att fort- eller vidareutbildning, omskolning eller ökad bildning. Det är dock tydligt att det finns mer att göra vad gäller att tillgängliggöra och utforma utbildningen för att nå målgruppen yrkesverksamma.

Universitetets budskap om varför universitetet gör en satsning på livslångt lärande måste anpassas till en intern respektive extern målgrupp.

Den interna målgruppen är de som utvecklar och ansvarar för utbildning. Det är primärt medarbetare och ledningar vid fakulteter och institutioner samt medarbetare vid relevanta stödfunktioner som behövs för att möjliggöra utvecklingen av livslångt lärande.

Internt vill universitetet förmedla att livslångt lärande är en del av universitetets grunduppdrag och inte en tillfällig satsning. Arbetsgruppen bedömer att det finns en viss ängslighet och tveksamhet till att våga utveckla utbildningsutbudet för livslångt lärande delvis beroende på att tidigare satsningar inte förverkligats. Syftet är inspirera till engagemang. Berätta att det finns en långsiktig efterfrågan och vilket stöd som finns att få internt. Ordinarie kursutbud kan erbjudas i former som går att kombinera med yrkesverksamhet t ex distans- kväll eller på andra sätt. Universitetet bör ta vara på den erfarenhet och kunskap som finns inom organisationen, exempelvis inom uppdragsutbildning och fortbildning för grund- och gymnasieskolan.

Extern kommunikation syftar dels till att rekrytera studenter till vårt utbud av livslångt lärande. Det tas om hand av ett annat delprojekt.

Övriga externa målgrupper är andra samhällsaktörer, näringsliv, beslutsfattare och samarbetsparter. Här vill universitetet markera att vi bidrar till att Sverige som kunskapsnation samt till landets konkurrenskraft och innovationsförmåga. Investeringar i utbildning och forskning bidrar till en bättre värld. Vi utbildar för en lokal, regional, nationell, europeisk och global arbetsmarknad. Det gäller även för livslångt lärande. Uppsala universitet kan med sin unika bredd erbjuda kombinationer av ämnen

och kurser som inget annat lärosäte kan göra. Externt måste vi tydliggöra vårt erbjudande och visa den palett av möjligheter som finns. Syftet är, förutom att berätta om universitets roll, att etablera kontakter och samverkan med externa aktörer. Universitetet av omvärlden som ett samlat universitet och externa aktörer vill oftast ha ett samarbete som omfattar mer än en fakultet. Det är därför av största vikt att kunna presentera universitetets erbjudande på ett samlat sätt.

Intern samverkan

Idag arbetar olika delar av universitetet väldigt olika med livslångt lärande. Samtliga vetenskapsområden driver olika utvecklingsprojekt om livslångt lärande inom sina respektive områden. Målet är att livslångt lärande ska integreras i universitetets ordinarie verksamhet. Gruppen har i diskussion identifierat en rad behov av intern samverkan som behövs utvecklas:

- Livslångt lärande ska ingå som en naturlig del i linjeorganisationen. Projektgrupperingen kan vara en tillgång till dess att verksamheten är utvecklad för intern samverkan.
- Universitetet behöver en samlad ingång och tydliga kontaktpersoner för externa intressenter som vill ha kontakt med universitetet om livslångt lärande.
- Motsvarande funktion som UU samverkan har kring forskningssamverkan med det omgivande samhället behövs även inom utbildning. Ett förslag är att utnyttja kompetensen inom avdelningen för uppdragsutbildningen genom att bredda deras uppdrag till att arbeta med hela universitets utbildning riktad till yrkesverksamma, inte bara uppdragsutbildning.
- Yrkesverksamma är en ny målgrupp för universitetets studentrekrytering. Idag är universitetets erbjudande för presumtiva studenter samlad på webben genom livslångt lärande projektets försorg. Informationen och innehållet för målgruppen behöver utvecklas ytterligare. Det behövs därför tydligare uppdrag och resursförstärkning både centralt och på fakultetsnivå för detta nya uppdrag.
- Ett systematiskt arbete med alumner behöver utvecklas. Frågan diskuteras även i alumnutredningen. Här är det viktigt att utvecklingen av det livslånga lärandet samverkar med alumnkontoret.
- På områdes-/fakultetsnivå behövs utbildningsledare eller motsvarande med kompetens om livslångt lärande. Syftet är att underlätta och skapa tydliga interna kontaktvägar och samarbete mellan vetenskapsområden och till övriga stödfunktioner. Det behövs också ett internt erfarenhetsutbyte och någonstans fakulteter och institutioner kan vända sig för rådgivning.
- Överföringen mellan förvaltningens centrala delar och respektive vetenskapsområde är av stor vikt och det behövs någon form av styrning/ledning för den interna samverkan kring livslångt lärande med representation även från respektive vetenskapsområde.
- De stödfunktioner som arbetar med råd till studenter både inom universitetsförvaltningen och på fakultets- och institutionsnivå behöver förstärkt kompetens med att arbeta med studenter intresserade av livslångt lärande t ex studie- och karriärvägledning, reell kompetens etc. De områden som bland annat omfattas är studentavdelningen, avdelning för gemensam service, etc. Övriga stödfunktioner som behöver stärka sin kompetens för att kunna ge stöd är tex universitetsbiblioteken, språkverkstaden och studenthälsan.
- Identifiera de utvecklings- och anpassningsbehov som finns av lärplattformen Studium för att möta behovet för utbildning för livslångt lärande. Till exempel behöver universitet en plattform för öppen nätbaserad utbildning.

- Avdelningen för universitetspedagogik behöver utveckla pedagogiskt stöd för utbildning för yrkesverksamma och blandade studentgrupper. Det kan även omfatta erfarenhetsutbyte för livslångt lärande och att anordna seminarier för livslångt lärande.
- Studentkårerna behöver utveckla studiebevakning för en ny grupp studenter.